

Rickard Ljunggren

Thailands kobror

En bok för dig som vistas i Thailand eller är nyfiken på dessa
spännande ormar.

Förord

Denna bok är sprungen ur mitt genuina intresse för ormar och min förtjusning i Thailand och dess natur.

Stort tack till alla som hjälpt mig att få boken från idé till färdig produkt.

Tack Jonathan Hagström, Andy Maci och Ton Smits - HerpingThailand.com för att jag fick använda era bilder! Även tack till er som laddat upp bilder, fria att använda, på nätet! Samtliga fotografer är omnämnda under respektive bild.

Tack Jonathan Hagström och Claes Granfeldt för korrekturläsning.

Utan en förstående familj hade denna lilla bok säkerligen inte kommit till, tack Jenny, Ludwig och Jacob! Jag lägger alldeles för stor tid på herpetologin, men ni låter mig.

Till sist, ett stort tack till dig som väljer att läsa min bok! Jag hoppas att du finner ämnet lika intressant som jag gör!

/Rickard

Innehållsförteckning

1. Inledning
2. Kobror
3. Monokelkobra
4. Indokinesisk spottkobra
5. Sumatrakobra
6. Kungskobra
7. Orientalisk råttsnok
8. Ormshower
9. Ormbett och möte med orm
10. Tack!

1. Inledning

Kobran.

Lika ikonisk som skallerormen. Alla vet hur en kobra ser ut när den reser sig och spänner ut halsen till en sköld, alla har hört ljudet från en skallerorms skallra. I en äventyrsfilm som utspelar sig i Afrika eller Asien måste hjälten möta en kobra, det är lika viktigt som det är för en cowboy att stöta på en skallerorm.

Men det är inte bara i filmens värld som kobran är mytomspunnen. I Asien har hinduer och buddhister en speciell vördnad för kobran. Hinduer tror på ormens odödlighet på grund av dess hudbyte, det ses som en pånyttfödelse när ormen ömsar skinn. En orm som biter sig i svansen och bildar en cirkel är den hinduiska symbolen för evigheten. Vishnu är en gud som tillbeds för att hålla ordning i världen och balans i livet. När han avbildas har han ofta sju heliga kobrator ovanför huvudet. Den sjuhövdade kobraungen Muchalinda avbildas inte sällan tillsammans med den mediterande Buddha, likt ett skyddande parasoll mot onda krafter.

Exemplen är många, än idag är kobran mytomspunnen och tillskrivs egenskaper i Asien. Att dricka kobra blod ska både bättra på hälsan och utseendet. Vissa tror även att det är potenshöjande. För många turister är det ett mandatsprov att dricka kobra blod, äta kobra och t o m att äta ett ännu slående hjärta från en kobra. Detta ska du naturligtvis inte göra, det är inte direkt en vacker hantering ormen får utstå för att du som turist ska ha något spännande att berätta när du kommer hem.

Vissa thailändare kallar kungskobror för "änglaormar" och tror att de är manifestationer av övernaturliga varelser. De tillskriver kungskobran magiska egenskaper, inklusive förmågan att framträda och försvinna efter behag och att förvandlas till människa. De tror också att ormarna är lyckobringare som kan ge människor rikedom och god hälsa. Enligt thailändsk folktro ska du låta en kungskobra vara i fred om du ser en i djungeln eller i din trädgård. Naturligtvis en bra idé, men här handlar det inte om att hjälpa dig att undvika ormbett. Många thailändare tror att en kungskobra är en form av skogsgud eller ande. Om du skadar ormen kan skogens gudinna göra dig sjuk tills du äntligen dör av något som läkare inte kan hjälpa dig med.

Ser du en orm när du reser i Asien, bör inte din första gissning vara att det är en kobra om det inte skulle råka vara så att den rest sig och sköldar. I Thailand som exempel finns ungefär 200 ormarter, varav fyra arter är kobror. Det är även så att vissa av de andra arterna är mycket vanligare än kobror och vissa arter mindre skygga än de fyra kobrorna är. Många som turistar i Thailand har sällan sett en orm och antagligen aldrig en kobra. I alla fall om man räknar bort ormshowerna som tyvärr fortsatt lockar en del publik. Var medveten om att varje kobrashow i Thailand fångar eller köper dussintals av dessa fantastiska ormar, naturen skövlas. Många av ormarna dör efter ett tag i fångenskap. Ibland säljs de istället när de börjar bli i dåligt skick, för att hamna på restauranger någonstans i Thailand eller Kina.

Det är inte ovanligt att lokalbefolkning kan skrika kobra vid möte med orm, i princip varje gång de ser en orm av någon sort. Detta bottnar i både rädsla och okunskap. Rädslan bottnar i myter och framförallt det faktum att ett kobrabett ofta får förödande följder. Thailand har bra sjukvård, men ibland är ett sjukhus långt iväg och det kan vara bråttom att få hjälp efter ett kobrabett. Tyvärr försöker en del

thailändare fortfarande bota bett med hjälp av örter, ingefära och liknande. Detta hjälper inte i de fall medicinskt vårdbehov finns, det finns ingen växtmedicin som hjälper mot ormgift.

Rätt många ormar får sätta livet till, då man i många länder slår ihjäl en giftorm när man ser den. Eftersom man inte alltid har kunskap om vad det är för orm man ser, dödas många helt ofarliga ormar också. I boken har jag gett den orientaliska råttsnoken lite utrymme. Den är för det otränade ögat lite lik en kobra eller kungskobra, och får därför rätt ofta sätta livet till vid möte med lokalbefolkning. Det har tyvärr resulterat i att de inte är lika vanliga längre. Jag har bara sett arten vid ett tillfälle, ett fullvuxet exemplar som nyligen blivit fångat av en familj på den kambodjanska landsbygden för att bli mat. Man kan tycka vad man vill om att äta ormar och i synnerhet lite ovanligare arter, men detta var nog en familj som inte hade lyxen att låta bli att äta ormen som de fångat.

De flesta som bor i ett land är rätt okunniga om inhemska reptiler, oavsett vilket land i världen vi väljer att peka på. Du kan inte lita på att någon är kunnig på ormar, enbart baserat på att denne bor i landet du befinner dig i. Vi är ungefär 10 miljoner invånare som bor i Sverige, de flesta av oss kan inte särskilja våra svenska ormar och då har vi ändå bara tre att välja på. I Thailand finns ungefär 200 arter, varav mindre än en tredjedel räknas som giftiga och en knapp sjättedel kan vara farliga för människan. Ta för givet att de flesta som bor i Thailand saknar det intresse och den kunskap som behövs för att med säkerhet kunna artbestämma många av dessa 200 ormarter. En seglivad myt är att man kan se på pupillen om en orm är giftig eller ej. En kattögonliknande och smal pupill ska betyda att ormen är giftig, en rund pupill att den inte är giftig.

Palmhuggormar har smala pupiller, kobror har runda pupiller. Bägge släkten av ormar får anses ha ett starkt gift.

Jag har pratat med många thailandsresenärer som stolt berättat att de sett en kobra på sin semesterresa. Min ovetenskapliga gissning är att få av dessa faktiskt sett just en kobra. Ibland har jag fått se bilder på kobran och ofta har då besvikelsen blivit stor när den livsfarliga ormen visat sig vara en bandad kukri eller något annat som är ofarligt för oss människor.

Det blir ju en bättre semesterhistoria om det verkligen var en livsfarlig orm man mötte!

Attityden mot ormar och framförallt giftormar börjar bli bättre. Medvetenheten om hur vårt ekosystem hänger ihop ökar och vården blir bättre och bättre i många länder. Vi hade nog haft en svältkatastrof i flera länder om inte ormarna hjälpte till att hålla gnagarbeståndet nere på risfält och andra odlingar. I kobrans fall är det även så att andra ormar, inklusive giftormar, ingår i dieten.

Det blir vanligare och vanligare att man fångar och flyttar den giftorm man fått besök av. Detta ska man inte göra utan kunskap och utrustning, det är rimligt att ta hjälp av lokal expertis. Att flytta en orm kan, om man flyttar den utanför sitt nuvarande levnadsområde, drastiskt minska dess chanser att överleva. Chansen för överlevnad är ändå hög om man ska jämföra med en skyffel i huvudet som ibland är det enda alternativ till flytt som finns.

Jag skulle tro att ormar fortfarande toppar listan på hatade djur, på platsen ovanför spindlar, råttor och kackerlackor. Det kan vi kanske aldrig ändra på och i många länder är det bra att ha lite lagom försiktighet och respekt. Däremot är det bra med en attitydförändring till att man bara dödar de